

فلسفه نامه

جمیع

فارسی عربی

محمدی شری

بکار و ترجم

مرغی خوش نصیب

سرشناسه : محمدی ری شهری، محمد، ۱۳۲۵ -
عنوان : نام پدر : فرهنگ نامه جمعه (فارسی - عربی)
مشخصات نشر : موسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث، سازمان چاپ و نشر، ۱۳۹۳
مشخصات ظاهری : ۲۷ ص

ISBN: 978 - 964 - 495 - 023 - 2

وضعیت فهرست نویسی : برای اقتصر
یادداشت : فهرست نویسی کامل این اثر در آشنایی :
<http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است

شناسه افزوده : خونصیب، مرتضی، ۱۳۲۵

شناسه افزوده : پژوهشگاه قرآن و حدیث

شماره کتابشناسی ملی : ۳۷۸۶۹۶۷

فرهنگ نامه جمعه (فارسی - عربی)

محمد محمدی شهری

همکار و مترجم : مرتضی خوش نصیب

تحقیق : پژوهشکده علوم و معارف حدیث

تخریج مصادر : سید محمدحسن مؤمنی، ابوالفضل سراجی زاده

مقابله با مصادر : علی عظیمی شندآبادی، رضا بیرانوند

کنترل مصدر یابی : محمد مهدی احسانی فر

نقد علمی : سید محمد کاظم طباطبایی

آرشیوگاری : مرتضی خوش نصیب

بازبینی ترجمه : محمد مرادی

بازبینی نهایی : سید حبیب غیوری

سر ویراستار فارسی : علی حنیفرزاده

سر ویراستار عربی : حسن دباغ

ویراستار فارسی : حسین پرورش پناه

شرح لغات و ویراستاری : سمن انصاری (حمیداوی)

نمونه خوان : محمدعلی سعیدی، سمن نگران، محمود سیاسی،

سید هاشم شهرستانی، رعد بهرنی

صفحه آرا و حروف چین : مهدی سوش رقتا کر، حسین افخمیان

فهرست ساز : رعد بهبهانی

خوش نویس : حسن فرزندگان

مدیر آماده سازی : محمدباقر نجفی

ناشر : سازمان چاپ و نشر دارالحدیث

چاپ : دوم / ۱۳۹۴

چاپخانه : دارالحدیث

شمارگان : ۱۰۰۰

قیمت : ۱۸۰۰۰ تومان

دفتر مرکزی : قم، میدان شهدا، خیابان معلم، پلاک ۱۲۵ تلفن : ۰۲۵ - ۳۷۷۴۰۵۲۳ / فاکس :

۰۲۵ - ۳۷۷۴۰۵۷۱ / ص.پ ۴۴۶۸ / ۳۷۱۸۵

نمایشگاه دائمی علوم حدیث (قم، خیابان معلم) تلفن : ۰۲۵ - ۳۷۷۴۰۵۲۵ / فروشگاه شماره «۲» (قم،

خیابان معلم، مجتمع ناشران، طبقه همکف پلاک ۲۹) تلفن : ۰۲۵ - ۳۷۸۴۲۳۰۹ / ۰۲۵ - ۳۷۸۴۲۳۱۰

فروشگاه شماره «۳» (شهر ری، حرم حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام درب شرقی ۷) تلفن :

۰۲۱ - ۵۵۹۵۲۸۶۲

<http://darolhadith.ir>

darolhadith.20@gmail.com ISBN: 978 - 964 - 493 - 823 - 8

* کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است *

فهرست اجمالی

۷	پیشگفتار
۱۱	درآمد

بخش یکم: فضیلت‌ها و آداب جمعه

۲۵	فصل یکم: فضیلت‌ها و ویژگی‌های ایام جمعه
۶۹	فصل دوم: آداب شب جمعه
۸۵	فصل سوم: آداب روز جمعه
۱۳۷	فصل چهارم: دعا‌های جمعه

بخش دوم: نماز جمعه

۱۹۳	فصل نخست: آغاز تشریح نماز جمعه
۱۹۹	فصل دوم: برپایی نماز جمعه
۲۴۹	فصل سوم: شرایط نماز جمعه
۲۵۷	فصل چهارم: چگونگی نماز جمعه
۲۹۱	فصل پنجم: وقت نماز جمعه
۲۹۹	فصل ششم: آنچه شایسته است نمازگزار جمعه انجام دهد
۳۲۵	فصل هفتم: آنچه شایسته نیست نمازگزار جمعه انجام دهد
۳۳۵	فصل هشتم: نمونه‌هایی از خطبه‌های پیامبر و امام
۳۵۹	فهرست‌ها

پیش‌گفتار

فرهنگ‌نامه، در این سلسله کتاب‌ها به معنای اثری است که به گونه ویژه به موضوعی خاص پرداخته و حکمت‌ها و فرهنگ‌ها مرتبط با آن را منتقل می‌کند. فرهنگ‌نامه - معنی، طایفه‌ای از دریای علوم و معارف ناب اسلامی و مدخلی^۱ دیگر از دانش‌های قرآنی و حدیث است که به صورت مستقل، منتشر می‌شود. در این دانش‌نامه، واژه‌ها و اصطلاحاتی که در قرآن و احادیث، کاربرد فرهنگی گسترده‌ای دارند، به ترتیب الفبایی، به ساختاری جدید و با ذکر نمونه کاربردها (شواهد)، معناشناسی و تحلیل معنایی می‌کنند. در لابه‌لای این دانش‌نامه، برخی مدخل‌ها، از کاربرد فرهنگی ویژه و بسامد استفاده بالایی برخوردارند. بدین معنا که عموم مسلمانان و یا گروه‌های خاصی از آنان، به صورت شبانه‌روزی و گسترده، با آنها سر و کار دارند. در منظور تصحیح و تقویت فرهنگ عمومی جوامع اسلامی، ضروری است معارف - بویژه به این گونه واژه‌ها و اصطلاحات، به صورت «کتاب همراه» و «کتاب راهنما»، در اختیار همگان قرار گیرد.

با این نگاه، مدخل‌هایی از این دست - که گفتیم -، به صورت کتاب‌هایی

۱. فرهنگ: علم؛ دانش؛ ادب؛ تربیت؛ پدیده کلی پیچیده‌ای از آداب، رسوم، اندیشه، هنر و شیوه زندگی که در طی تجربه تاریخی اقوام، شکل می‌گیرد و قابل انتقال به نسل‌های بعدی است (ر.ک: لغت‌نامه دهخدا، فرهنگ معین و فرهنگ بزرگ سخن).

۲. در دانش‌نامه‌ها، به هر واژه اصلی که توضیحی (مقاله‌ای) در ذیل خود دارد، «سرواژه» یا «مدخل» می‌گویند. به مجموع سرواژه و توضیح، بر روی هم نیز، «مدخل» گفته می‌شود (ر.ک: فرهنگ بزرگ سخن).

مستقل و در اندازه‌هایی که حمل و مطالعه آن آسان باشد، در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌گیرند.

گفتنی است که در این سلسله آثار، برای آنچه مربوط به رفتار و حالات خاص است (مانند: ادب، اذان و آرزو) نام «فرهنگ‌نامه» و برای آنچه مربوط به گروه‌های اجتماعی (مانند: کارگران، بسیجیان، جوانان و کودکان) می‌شود یا آدرزه‌های حکیمانه پیشوایان بزرگ اسلام یا حکمای بزرگ الهی (چون آتمان حکیم) را ارائه می‌نماید، نام «حکمت‌نامه» را برگزیدیم.

ویژگی‌های فرهنگ‌نامه جمعه

فرهنگ‌نامه جمعه، همین کتاب از مجموعه فرهنگ‌نامه‌هایی است که با هدف تصحیح و تقویت فرهنگ ارزش‌های رفتاری، در دست تدوین‌اند. مهم‌ترین ویژگی‌های این فرهنگ‌نامه، عبارت است از:

۱. جامعیت

در این فرهنگ‌نامه، برجسته‌ترین نکات و دستور العمل‌هایی که جهت فرهنگ‌سازی و بهره‌برداری از برکات شب و روز جمعه، ضروری‌اند، از منابع شیعی و اهل سنت، گزینش شده‌اند و در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌گیرند.

۲. جمع‌بندی آداب جمعه

به منظور آشنایی اجمالی با آداب جمعه، در مقدمه بخش اول کتاب، مهم‌ترین نکاتی که آگاهی از آنها برای بهره‌برداری از برکات شب و روز جمعه، ضروری است، خلاصه شده تا علاقه‌مندان در کمترین فرصت بتوانند اطلاعات مورد

نیاز خود را به دست آورند. بدیهی است برای آشنایی تفصیلی، مراجعه به متن کتاب، ضروری است.

۳. تبیین و تحلیل

با عنایت به جایگاه نماز جمعه در اسلام، بخش ویژه‌ای به این موضوع اختصاص داده شد، و در این بخش، تحلیل‌های مورد نیاز در باره این فریضه بسیار مهم عبادی، مانند: تاریخ تشریح نماز جمعه، حکم نماز جمعه در عصر غیبت، و برنامه‌ریزی جهت حضور جوانان در نماز جمعه، ارائه می‌گردد.

۴. اشاره به آرای مراجع تقلید

آگاهی از فتاوای فقهی ما ائمه در باره مسائل مختلف نماز جمعه، مانند: وقت نماز جمعه، خواندن خطبه‌های نماز قبل از اذان ظهر، سخن گفتن نمازگزاران هنگام خطبه، گوش زدن در به خطبه و مقدار مسافت فرسخ شرعی، برای همه شرکت‌کنندگان در نماز جمعه، ضروری است که در این مجموعه، مورد توجه قرار گرفته است.

تقدیر و سپاس

در پایان، از همه دست‌اندرکاران «پژوهشکده علوم و معارف حدیث» که در آماده‌سازی و عرضه این اثر به گونه‌ای نقش ایفا کرده‌اند، بویژه فاضل‌الاسعدی مندا جناب آقای مرتضی خوش‌نصیب که علاوه بر همکاری در تدوین متن کتاب، ترجمه روایات آن نیز با قلم رسای ایشان انجام شد، صمیمانه تقدیر و تشکر می‌کنم و از خداوند متان برای همه آنان، پاداشی در خور فضل و کرامتش مستلت دارم!

ربنا تقبل منا إنک أنت السميع العليم

محمّدی ری‌شهری

۱۳۹۳ / ۸ / ۲۵

۲۲ محرم ۱۴۳۶

فهرست تفصیلی

۷	پیش‌گفتار
۸	۱. جامعیت
۸	۲. جمع‌بندی آداب جمعه
۹	۳. تبیین و تحلیل
۹	۴. اشاره به آرای مراجع تقلید
۹	تقدیر و سپاس
۱۱	درآمد
۱۱	واژه‌شناسی «جمعه»
۱۲	وجه‌نام‌گذاری جمعه در روایات
۱۴	جمعه در قرآن و حدیث
۱۴	فضایل جمعه
۱۶	آداب شب جمعه
۱۶	۱. خواندن قرآن
۱۶	۲. دعا کردن
۱۷	۳. صلوات فرستادن بر پیامبر اعظم و خاندان مطهرش
۱۸	۴. زیارت کردن امام حسین <small>علیه السلام</small>

- ۱۸..... ۵. شب‌زنده‌داری
- ۱۸..... ۶. صدقه دادن
- ۱۹..... آداب روز جمعه
- ۱۹..... ۱. برنامهٔ فرهنگی و دانش‌افزایی
- ۲۰..... ۲. برنامهٔ بهداشتی
- ۲۰..... ۳. برنامهٔ عبادی
- ۲۱..... ۴. برنامهٔ اجتماعی
- ۲۱..... ۵. برنامهٔ نادرادگی

بخش یکم: فضیلت‌ها و آداب جمعه

- ۲۵..... فصل یکم: فضیلت‌ها و ویژگی‌ها در جمعه
- ۲۵..... ۱/۱ سرآمد روزها
- ۲۷..... ۲/۱ برترین روزها
- ۳۱..... ۳/۱ عید مسلمانان
- ۳۷..... ۴/۱ سلامتش مایهٔ سلامت دیگر روزهاست
- ۳۷..... ۵/۱ شیش تا بان و روزش درخشان است
- ۳۹..... ۶/۱ فرود آمدن فرشتهٔ ندا دهنده
- ۴۳..... ۷/۱ حضور یافتن پیامبران و جانشینانشان در عرش
- ۴۵..... ۸/۱ چند برابر شدن پاداش کارها
- ۵۱..... ۹/۱ عرضه شدن کارها
- ۵۳..... ۱۰/۱ بخشیده شدن بندگان
- ۵۵..... ۱۱/۱ برطرف شدن عذاب قبر از کسی که در جمعه وفات یافته است
- ۵۷..... ۱۲/۱ روز افزایش

- ۶۳ ۱۳/۱ چند برابر شدن شادمانی بهشتیان و اندوه جهنمیان
- ۶۳ ۱۴/۱ گوناگون
- ۶۹ فصل دوم: آداب شب جمعه
- ۶۹ ۱/۲ خواندن قرآن
- ۶۹ ۲/۲ دعا کردن
- ۷۵ ۳/۲ صلوات فرستادن بر پیامبر و خاندانش
- ۸۱ ۴/۲ زیارت امام حسین علیه السلام
- ۸۱ ۵/۲ زنده داشتن
- ۸۳ ۶/۲ صدقه دادن
- ۸۵ فصل سوم: آداب روز جمعه
- ۸۵ ۱/۳ برنامه فرستنی
- ۸۵ ۱/۳ - ۱ آمادگی برای نماز جمعه، از روز پنجشنبه
- ۸۷ ۱/۳ - ۲ دین آموزی
- ۸۹ ۲/۳: برنامه بهداشتی
- ۸۹ ۱ - ۲/۳ چیدن ناخن‌ها و موهای پشت سر
- ۹۳ ۲ - ۲/۳ غسل
- ۱۰۳ ۳ - ۲/۳: شستن سر با [گل] خطمی
- ۱۰۵ ۴ - ۲/۳ خود را خوش بو کردن
- ۱۰۷ ۳/۳: برنامه عبادی
- ۱۰۷ ۱ - ۳/۳ نماز جمعه
- ۱۰۹ ۲ - ۳/۳ بسیار عبادت کردن
- ۱۰۹ ۳ - ۳/۳ صلوات بر پیامبر و خاندانش
- ۱۱۷ ۴ - ۳/۳ نماز جعفر طیار
- ۱۱۹ ۵ - ۳/۳ دعا کردن

- ۱۲۵ ۳/۳ - ۶ روزه گرفتن
- ۱۲۷ ۳/۳ - ۷ زیارت امام مهدی علیه السلام
- ۱۲۹ ۳/۳ - ۸ زیارت در خاک خفتگان بویژه پدر و مادر
- ۱۳۱ ۴/۳ برنامه اجتماعی
- ۱۳۱ ۴/۳ - ۱ صدقه دادن
- ۱۳۳ ۴/۳ - ۲ عیادت بیمار، تشییع جنازه، و دیدار برادران
- ۱۳۳ ۵/۳ برنامه خانوادگی
- ۱۳۳ ۵/۳ - ۱ افزایش رفاه خانواده
- ۱۳۵ ۵/۱ - ۲ رفراری رابطه زناشویی
- ۱۳۷ فصل چهارم: دعای جمعه
- ۱۳۷ ۱/۴ دعای امیر مؤمنان علیه السلام مشهور به دعای کمیل
- ۱۴۹ ۲/۴ دعای ندبه
- ۱۶۷ ۳/۴ دعا برای امام مهدی علیه السلام
- ۱۶۹ ۴/۴ دعای «این، روزی مبارک و عجیبه است»
- ۱۷۷ ۵/۴ دعای «ای رحم‌کننده به کسی که بنام تو دعا کند، و رحم نمی‌کنند!»
- ۱۸۱ ۶/۴ دعای «بارخدا! نیازم را با تو در میان گذاشتم»
- ۱۸۳ ۷/۴ دعای سمات

بخش دوم: نماز جمعه

- ۱۹۳ فصل یکم: تشریح نماز جمعه
- ۱۹۳ ۱/۱ نماز جمعه پیش از هجرت
- ۱۹۵ ۲/۱ نماز جمعه پس از هجرت
- ۱۹۹ فصل دوم: برپایی نماز جمعه
- ۱۹۹ ۱/۲ وجوب نماز جمعه

- ۲۰۳ نماز جمعه در عصر غیبت امام عصر علیه السلام
- ۲۰۳ ۱. اقامه نماز جمعه
- ۲۰۳ ۱/۱ نماز جمعه در عصر پیامبر صلی الله علیه و آله
- ۲۰۴ ۲/۱ نماز جمعه در عصر خلفای نخستین
- ۲۰۵ ۳/۱ نماز جمعه در عصر حضور امامان معصوم علیهم السلام
- ۲۰۸ ۲. روایات نماز جمعه
- ۲۰۹ ۳. نماز جمعه در عصر غیبت
- ۲۱۱ ۴. دو نظریه و جوب تخییری و تعیینی نماز جمعه
- ۲۱۵ آرای فقهاء معاصرین در باره نماز جمعه
- ۲۲۲ ۲/۲ تشبیه به شرکت در نماز جمعه
- ۲۲۷ ۳/۲ هشدار نسبت به شرکت نکردن در نماز جمعه و ...
- ۲۳۱ ۴/۲ پرهیز دادن از آنچه موجب محرومیت از نماز جمعه می شود
- ۲۳۷ ۵/۲ کسی که نماز جمعه را او اجابت است
- ۲۳۹ ۶/۲ شرکت دادن زندانیان بدستار در نماز جمعه
- ۲۴۱ ۷/۲ نهی از بازداشتن اجیر از شرکت در نماز جمعه
- ۲۴۱ ۸/۲ هم زمان شدن جمعه و یکی از دو عید
- ۲۴۵ جایگاه نماز جمعه و ارتباط دو سوئه آن با مردم و نظام اسلامی
- ۲۴۵ الف. نشانه های اهمیت ویژه نماز جمعه
- ۲۴۶ ب. حضور انبوه مردم و خصوصا جوانان در نماز جمعه
- ۲۴۷ ج. نماز جمعه مایه پایداری و بالندگی نظام اسلامی
- ۲۴۹ فصل سوم: شرایط نماز جمعه
- ۲۴۹ ۱/۳ امامت امام عادل
- ۲۴۹ ۲/۳ شمار نمازگزاران جمعه
- ۲۵۳ نکته:
- ۲۵۳ ۳/۳ میان دو نماز جمعه، کمتر از سه میل فاصله نباشد
- ۲۵۵ توضیحی در باره مسافت میل و فرسخ

- فصل چهارم: چگونگی نماز جمعه ۲۵۷
- ۱/۴ سلام کردن امام به مردم، هنگام روبه‌رو شدن با آنها ۲۵۷
- ۲/۴ خواندن دو خطبه ۲۵۹
- ۳/۴ مقدم کردن خطبه بر نماز ۲۶۱
- ۴/۴ به پا ایستادن خطیب ۲۶۳
- ۵/۴ نکیه دادن به عصا یا اسلحه ۲۶۵
- ۶/۴ یادآوری آنچه برای دنیا و آخرت مردم سودمند است ۲۶۷
- حکم خواندن خطبه‌های نماز جمعه قبل از ظهر ۲۷۵
- ۷/۱ در رکعت نماز ۲۷۷
- ۸/۴ قرائت دو رکعت و بلند خواندن آنها ۲۷۷
- ۹/۴ دو رکعت ۲۸۱
- ۱۰/۴ کوتاه کردن خاله‌ها و طولانی کردن نماز ۲۸۵
- ۱۱/۴ مجموعه آداب ۲۸۷
- فصل پنجم: وقت نماز جمعه ۲۹۱
- آرای فقهی در باره وقت نماز جمعه ۲۹۵
- قابل توجه امامان جمعه ۲۹۷
- فصل ششم: آنچه شایسته است نمازگزار جمعه انجم دهد ۲۹۹
- ۱/۶ نیکوترین لباس خود را بر تن کردن ۲۹۹
- ۲/۶ شافتن ۳۰۱
- ۳/۶ پیاده رفتن ۳۰۷
- ۴/۶ آرامش و وقار ۳۰۷
- ۵/۶ نزدیک امام نشستن ۳۰۹
- ۶/۶ سکوت کردن ۳۰۹
- ۷/۶ ترک کردن هر کاری که با گوش فرادادن به خطبه ۳۱۵

فهرست تفصیلی ۴۰۷

حکم گوش فرا دادن به خطبه‌ها ۳۱۷

۸/۶ روی کردن به امام و گوش فرا دادن به وی ۳۱۹

۹/۶ این کارها ۳۱۹

فصل هفتم: آنچه شایسته نیست نمازگزار جمعه انجام دهد ۳۲۵

۱/۷ از روی شانه مردم رد شدن ۳۲۵

۲/۷ چرت زدن ۳۲۷

۳/۱ حلقه کردن دست‌ها به دور ساق پاها ۳۲۹

۴/۲ سخن گفتن هنگام خطبه امام ۳۲۹

حکم سخن گفتن در ردیف آن هنگام خطبه‌ها ۳۳۳

فصل هشتم: نمودن خطبه‌های پیامبر و امام ۳۳۵

۱/۸ خطبه‌های پیامبر ﷺ ۳۳۵

۲/۸ خطبه‌های امام علی علیه السلام ۳۳۹

۳/۸ خطبه امام حسن بن علی علیه السلام ۳۵۵

فهرست‌ها

فهرست آیات ۳۶۱

فهرست اشخاص ۳۶۵

فهرست جمعیت‌ها و قبیله‌ها ۳۶۱

فهرست ادیان، فرقه‌ها و مذاهب ۳۷۰

فهرست مکان‌ها ۳۷۱

فهرست زمان‌ها و روزها ۳۷۳

فهرست منابع و مأخذ ۳۷۵